

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU8

Förskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som rör förskolan med hänvisning till gällande bestämmelser, vidtagna åtgärder och pågående arbete. Motionerna tar upp frågor bl.a. om kvalitet och förutsättningar i förskolan, om deltagande i förskola och om annan pedagogisk verksamhet. I betänkandet finns 12 reservationer (S, SD, V, C, MP) och två särskilda yttranden (SD, C).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Kvalitet och förutsättningar i förskolan.....	6
Utskottets ställningstagande.....	13
Deltagande i förskola m.m.	15
Utskottets ställningstagande.....	18
Pedagogisk omsorg.....	19
Utskottets ställningstagande.....	21
Motioner som bereds förenklat.....	22
Utskottets ställningstagande.....	22
Reservationer	23
1. Övergripande förutsättningar, punkt 1 (S, V).....	23
2. Övergripande förutsättningar, punkt 1 (C)	23
3. Kvalitet i förskolan, punkt 2 (S)	24
4. Kvalitet i förskolan, punkt 2 (SD)	25
5. Kvalitet i förskolan, punkt 2 (V)	25
6. Barngruppernas storlek i förskolan, punkt 3 (V)	26
7. Barngruppernas storlek i förskolan, punkt 3 (MP)	27
8. Rätt till förskola m.m., punkt 4 (S).....	27
9. Rätt till förskola m.m., punkt 4 (SD)	28
10. Rätt till förskola m.m., punkt 4 (C)	29
11. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, punkt 5 (S, V, MP)	30
12. Pedagogisk omsorg, punkt 6 (C)	30
Särskilda yttranden	32
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)	32
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (C).....	32
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	33
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	33
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kvalitet och förutsättningar i förskolan

1. Övergripande förutsättningar

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 5 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 1 (S, V)

Reservation 2 (C)

2. Kvalitet i förskolan

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2,

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 39.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (V)

3. Barngruppernas storlek i förskolan

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2023/24:2366 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 1 och

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 29.

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (MP)

Deltagande i förskola m.m.

4. Rätt till förskola m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 15,

2023/24:816 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:1966 av Fredrik Lundh Sammeli och Teresa Carvalho (båda S),

2023/24:2096 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 37.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

5. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 42,

2023/24:2512 av Magnus Manhammar (S),

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 44 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 38.

Reservation 11 (S, V, MP)

Pedagogisk omsorg

6. Pedagogisk omsorg

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2413 av Mauricio Rojas m.fl. (L) yrkande 20 och

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 12 (C)

Motioner som bereds förenklat

7. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 6 februari 2024

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Noria Manouchi (M), Jörgen Grubb (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V), Mathias Bengtsson (KD), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Rose-Marie Carlsson (S), Niklas Sigvardsson (S), Peter Ollén (M) och Anna Lasses (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 36 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24 om förskolan och annan pedagogisk verksamhet. Av dessa bereds 15 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. kvalitet och förutsättningar i förskolan, om deltagande i förskola och om annan pedagogisk verksamhet.

Utskottets överväganden

Kvalitet och förutsättningar i förskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergripande förutsättningar och kvalitet i förskolan samt om barngruppernas storlek.

Jämför reservation 1 (S, V), 2 (C), 3 (S), 4 (SD), 5 (V), 6 (V) och 7 (MP).

Motionerna

Övergripande förutsättningar

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10 begär motionärerna att en förskolekommission ska tillsättas med uppdrag att göra en nulägesanalys och ta fram förslag som syftar till att öka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan.

Enligt partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 5 bör regeringen tillsätta en bred utredning om förskolan med uppdrag att göra en grundläggande genomgång av faktiska förutsättningar för en hållbar och likvärdig förskola i hela landet.

Kvalitet i förskolan

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 39 anser motionärerna att det behövs ett förskolelyft – motsvarande Äldreomsorgslyftet – för att skapa trygga anställningar och höja kompetensen i förskolan.

Enligt kommittémotion 2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2 bör regeringen överväga att utreda om genuspedagogiken i förskolan kan kopplas till den ökade psykiska ohälsan hos barn.

I kommittémotion 2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att det inte är för många barn per kvadratmeter.

Barngruppernas storlek i förskolan

I motion 2023/24:2366 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 1 vill motionärerna se över behovet av att införa nationella bemanningsriktlinjer inom förskolan.

I kommittémotion 2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 anser motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på reglering av barngruppernas storlek i förhållande till antal pedagoger.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 29 anser motionärerna att förskolan i Sverige behöver mindre barngrupper och

mer personal. Det är viktigt att arbetet för att nå Skolverkets rekommendationer vad gäller gruppstorlekar i förskolan fortsätter, enligt motionärerna.

Bakgrund och gällande rätt

Övergripande

Förskolan är en egen skolform inom skolväsendet med samma övergripande mål som andra skolformer. Förskolan är frivillig och regleras särskilt i 8 kap. skollagen (2010:800). Enligt 8 kap. 2 § skollagen syftar utbildningen i förskolan till att stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Utänför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet, omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds och annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk. Dessa verksamheter regleras i 25 kap. skollagen.

För varje skolform och för fritidshemmet finns en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger utbildningens värdegrund och uppdrag. Den anger också mål och riktlinjer för utbildningen (1 kap. 11 § skollagen).

Förskolans miljö och lokaler

Av 2 kap. 35 § skollagen följer att lokaler och utrustning ska vara utformade så att syftet med verksamheten kan uppfyllas, och enligt 8 kap. 8 § ska huvudmannen se till att barngrupperna i förskolan har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Av förarbetena till skollagen framgår att båda bestämmelserna ovan verkar för syftet att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god inne- och utemiljö i förskolan (prop. 2009/10:165 s. 346–347).

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2017:6) om måluppfyllelse i förskola anges bl.a. att hur miljön är utformad har betydelse för vilken kunskapsutveckling som är möjlig för barnen i förskolan. Eftersom omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet i förskolan är det angeläget, när det gäller både säkerhet och pedagogik, att såväl inne- som utemiljön är överblickbar och underlättar kontakten mellan barn och personal. När den fysiska miljön inte är anpassad till antalet barn i gruppen och det inte finns tillräckligt med utrymme eller rum att dela upp barngruppen i uppstår svårigheter, och gruppen upplevs som för stor. Den fysiska miljön är därmed en nyckelfaktor för att planera och genomföra aktiviteter, enligt de allmänna råden (s. 17).

Förskolan omfattas förutom av skollagen av flera andra lagar och bestämmelser som berör förskolans miljö, bl.a. plan- och bygglagen

(2010:900), miljöbalken och arbetsmiljölagen (1977:1160) som omfattar personalen i förskolan.

I 8 kap. 9 § andra stycket samt 10 och 11 §§ plan- och bygglagen ställs krav på att det ska finnas tillgång till tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse vid skolor och förskolor. I lagen definieras däremot varken storlek eller lämplighet. Boverket har därför tagit fram allmänna råd med syftet att förtydliga regelverket. Råden lyfter även fram vilka kvaliteter som ska känneteckna barns och ungas utemiljö vid skolor, förskolor och fritidshem samt var friytan ska vara placerad i relation till verksamheten (Boverket, Allmänna råd [2015:1]).

Boverket har tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) också tagit fram en vägledning för planering, utformning och förvaltning av barns och ungas utemiljö med särskilt fokus på skolgårdar och förskolegårdar (Boverket, 2015, Gör plats för barn och unga!).

Barn och barngrupper

Enligt 8 kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.

Skolverket har i enlighet med ett regeringsuppdrag infört ett riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/01495/S). Riktmärket, som infördes 2016, är satt till 6–12 för barn i åldern ett till tre år respektive 9–15 för barn i åldern fyra till fem år. Riktmärket ska enligt Skolverket tolkas som något att förhålla sig till och inte något statiskt. Det kan alltså vara både färre och fler barn i en barngrupp än vad riktmärket anger, beroende på hur väl ett antal faktorer (personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö) fungerar tillsammans. Riktmärket har införts i Skolverkets kommentar till allmänna råd (SKOLFS 2017:6) om målpuppfyllelse i förskolan.

Under 2022 var barngruppernas storlek (antalet inskrivna barn per barngrupp) i åldrarna noll till tre år i genomsnitt 12,6 barn per grupp, vilket är i nivå med föregående år. Barngruppernas storlek i åldrarna fyra till fem år var i genomsnitt 16,2 barn per grupp, vilket är en ökning från 2021 då det fanns 15,0 barn per grupp (Barn och personal i förskolan hösten 2022, dnr 2023:61, s. 14).

Personal i förskolan

Statistik från Skolverket visar att det i genomsnitt går 5,1 barn per heltidstjänst i förskolan där all personal i arbetslaget (dvs. personal som arbetar med barn) ingår. Personaltätheten har varit i stort sett konstant under den senaste tioårsperioden.

Av samtliga heltidstjänster i förskolan 2022 hade drygt 40 procent en förskollärarexamen och knappt 2 procent en lärar- eller fritidspedagogexamen. Nästan 17 procent av de anställda hade slutfört en gymnasial utbildning för arbete med barn och knappt 19 procent hade viss pedagogisk utbildning, såsom

en pedagogisk högskoleutbildning utan examen eller en gymnasial utbildning utan slutbetyg. Utbildningskategorin övrig utbildning stod för knappt 23 procent av heltidstjänsterna. I denna utbildningskategori finns personer som har en annan utbildning än de som nämnts ovan (Barn och personal i förskolan hösten 2022, dnr 2023:61, s. 16–17).

Uppdrag om fortbildning för förskollärare m.m.

Skolverket har ansvar för nationellt prioriterade fortbildnings-, kompetensutvecklings- och stödinsatser inom ramen för nationella skolutvecklingsprogram och riktade utvecklingsinsatser inom prioriterade områden (förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk).

Av Skolverkets regleringsbrev för 2024 (2023-12-20) framgår bl.a. följande. Skolverket ska genomföra insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling och främja kvaliteten i undervisningen inom dessa områden. Insatserna ska riktas mot förskolan, förskoleklassen samt lågstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan. Inom ramen för uppdraget ska Skolverket genomföra insatser som stärker kompetensutvecklingen för lärare och förskollärare samt annan pedagogisk personal i förskolan och skolbibliotekarier. Skolverket ska också svara för handledarutbildning för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare som ska leda kompetensutveckling inom språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling. Insatserna ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Uppdraget ska samordnas med uppdraget om stärkta insatser för kollegialt lärande (U2023/02132). Uppdraget ska redovisas årligen med start 2025, senast den 28 februari, till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Skolverket ska även erbjuda fortbildningsinsatser för förskollärare i förskolan för att dessa ska stärka sin kompetens inom sitt undervisningsuppdrag bl.a. gällande språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik (U2023/02053 [delvis], U2023/02132). Fortbildningen bör bl.a. fokusera på praktisk metodik och vara anpassad efter förskolans arbetssätt och små barns inläring. Fortbildningen får genomföras som uppdragsutbildning och ska kopplas till de lokala behoven hos de deltagande huvudmännen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 30 december 2025.

Dessutom ska Skolverket erbjuda förskollärare verksamma i förskoleklassen fortbildningsinsatser inför ett införande av en tioårig grundskola (jfr U2020/06613 och U2022/01980). Uppdraget ska redovisas årligen med start 2024, senast den 28 februari, till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Språkträning för anställda inom välfärden

Av Skolverkets regleringsbrev för 2023 (2022-12-22) framgår bl.a. följande. Skolverket ska under 2022–2024 tillhandahålla insatser som syftar till att förbättra kunskapen i det svenska språket bland anställda inom välfärden. Insatserna ska bidra till att förbättra kommunikationen och kvaliteten inom

välferden. De ska vara inriktade mot att möta såväl arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov som behoven hos de brukare, patienter, barn, elever och andra individer som verksamheterna är till för när det gäller kommunikationen på de aktuella arbetsplatserna. Skolverket ska prioritera insatser som kan sättas in snabbt och sträva efter att sprida insatserna över hela landet. Skolverket ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om arbetet. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 27 mars 2024 och slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 oktober 2024. I redovisningen ska det ingå en uppföljning av satsningen, bl.a. av hur många arbetsplatser och individer som har deltagit och hur målet att förbättra kunskapen i det svenska språket bland anställda inom välfärden har uppnåtts.

Statsbidrag för fortbildning av förskollärare m.m.

Från och med den 1 juli 2023 ersattes fem förordningar om statsbidrag inom fortbildning med en ny förordning (2023:144) om statsbidrag för fortbildning av lärare och förskollärare. Det nya statsbidraget ska användas till ersättning för lön eller andra kostnader med koppling till lärarens eller förskollärarens studier för att dessa ska få möjlighet att fortbilda sig för att få utökad behörighet, viss examen eller ny kunskap (1 och 10 §§).

Det nya statsbidraget har två olika bidragsformat med en möjlighet att välja vilket av de två formaten som passar bäst utifrån de lokala behoven. Det ena formatet är lönebaserat och förutsätter nedsättning i tjänst för den lärare som studerar. Det andra formatet är studiebaserat och bygger på kursens omfattning i högskolepoäng. För det senare bidragsformatet har bidragsnivån höjts och en möjlighet har införts för huvudmän att använda hela eller delar av detta som lönetillägg, ett s.k. studiestipendium. Det regleras också att lärare och förskollärare i skolor med särskilt svåra förutsättningar ska ha företräde till det nya statsbidraget (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 37).

Skolverket har fått i uppdrag (2023-06-29) att utvärdera det nya statsbidraget. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 december 2025 och slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 december 2027.

Vidare får statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan (förordning 2021:848), som redogörs för nedan, bl.a. användas för kostnader för kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan.

Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan m.m.

Enligt förordningen (2021:848) om statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan kan kommuner ansöka om statsbidrag för insatser som syftar till kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. I förordningens 3 § anges förutsättningarna för statsbidrag. Bidraget får användas för kostnader för

1. att sträva efter att barngrupperna har en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmarke för barngruppernas storlek i förskolan
2. att bibehålla eller rekrytera personal i förskolan
3. kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan.

Bidragsramarna till kommunerna beräknas av Statistiska centralbyrån, delvis utifrån ett socioekonomiskt index (6 §). Kommunerna kan använda bidraget för kvalitetshöjande insatser både inom kommunala och fristående förskolor.

Tidigare var statsbidraget uppdelat så att en del av statsbidraget var begränsat till att endast användas för att minska barngruppernas storlek. För att minska den administrativa bördan för huvudmännen och Skolverket anförde regeringen i budgetpropositionen 2023 att denna begränsning av hur medlen får användas borde tas bort och att bidraget i stället skulle få användas utifrån huvudmännens behov och förutsättningar, i enlighet med villkoren för statsbidraget (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 68). Förordningsändringarna trädde i kraft den 5 april 2023 (SFS 2023:87).

Förskolans arbete med jämställdhet

I den reviderade läroplanen för förskolan, som trädde i kraft den 1 juli 2019, har skrivningarna om jämställdhet blivit tydligare. Det är enligt 2 kap. 34 § skollagen huvudmannen som ska se till att personalen vid förskoleenheterna har nödvändiga insikter i de bestämmelser som gäller för skolväsendet. Rektorn har ett särskilt ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och att jämställdhet integreras i det arbetet. Det innebär att arbetet med jämställdhet behöver planeras, följas upp, analyseras, dokumenteras och utvecklas för att ge en ökad målpuppfyllelse (avsnitt om förskolans uppdrag).

I läroplanen finns det riktlinjer om jämställdhetsarbetet för både förskollärare och arbetslaget. Förskollärare ska ansvara för att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val oavsett könstillhörighet. Arbetslaget ska medvetet och aktivt arbeta med jämställdhet, inspirera och utmana barnen att bredda sina förmågor och intressen på ett sätt som går utöver könsstereotypa val samt säkerställa att alla barn får lika stort inflytande över och utrymme i utbildningen oavsett könstillhörighet (avsnitt om mål och uppdrag).

Skolverket har tagit fram stödmaterial till förskolorna om hur de kan arbeta aktivt med jämställdhetsarbetet (Skolverkets webbplats).

Enligt högskoleförordningens examensordning i bilaga 2 (1993:100) krävs att studenten, för att få en förskollärarexamen, bl.a. ska ha förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Huvudmannen ska se till att personalen vid förskoleenheterna har nödvändiga insikter i de bestämmelser som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § andra stycket skollagen). Enligt läroplanen för förskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt får den

kompetensutveckling som krävs för att kunna utföra sina uppgifter professionellt.

Utredningar och granskningar om kvaliteten i förskolan

Tillkännagivande om att utreda förskolans förutsättningar för likvärdig utbildning

Den 25 februari 2021 beslutade riksdagen att tillkänna för regeringen att den bör tillsätta en bred utredning om förskolans förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning. Syftet med utredningen är enligt tillkännagivandet att alla barn i Sverige ska ha tillgång till en bra förskola oavsett var i landet de bor. Tillkännagivandet gjordes i samband med behandlingen av motionsyrkanden om förskolan från allmänna motionstiden 2020 (bet. 2020/21:UbU7, rskr. 2020/21:196). De motioner som riksdagen biföll hade avstyrkts i utskottets betänkande 2020/21:UbU7. Tillkännagivandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) enligt uppgift från december 2023. Punkten är inte slutbehandlad.

Riksrevisionens granskning av likvärdigheten i förskolan

Riksrevisionen har inlett en granskning med syfte att ta reda på om regeringen, Skolverket och Skolinspektionen arbetar effektivt för att nå målet om en likvärdig förskola. Enligt skollagen ska utbildningen i förskolan vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Dock finns det, enligt Riksrevisionen, indikationer på att kvaliteten varierar och att tillståndsgivnings- och tillsynsprocesserna har brister. Granskningen inleddes den 29 juni 2023 och resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i december 2024. Riksrevisionen har inte tidigare granskat förskolan (Riksrevisionens webbplats).

Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska

Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (dir. 2019:71) hade i uppdrag att lämna förslag som syftar till att öka deltagandet i förskolan bland barn i åldern tre till fem år och föreslå hur förskolans arbete med barnens språkutveckling i svenska kan stärkas. I betänkandet (SOU 2020:67) lämnade utredningen ett antal bedömningar och förslag. Utredningens förslag om att kommunerna ska vara skyldiga att bedriva uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskolan och att det ska vara obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola till barn som har behov av förskola för att få en bättre språkutveckling i svenska behandlades i proposition 2021/22:132. Riksdagen beslutade i enlighet med propositionens förslag (bet. 2021/22:UbU24, rskr. 2021/22:363). Övriga delar av utredningens förslag bereds fortfarande inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet), bl.a. om att förskolan ska bli obligatorisk för alla barn fr.o.m. fem års ålder och om att andelen förskollärare i personalen måste

öka vid förskoleenheter som har särskilt svåra förutsättningar med beaktande av barnens socioekonomiska bakgrund.

Skolinspektionens granskning av huvudmäns och rektorers arbete för kvaliteten i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden

Skolinspektionen redovisade i december 2023 en tematisk kvalitetsgranskning om huvudmäns och rektorers arbete för kvaliteten i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden (dnr 2022:4327). Av 30 granskade förskolor bedömde Skolinspektionen att 17 behöver utveckla kvaliteten medan 13 förskolor höll en hög kvalitet. Skolinspektionen framför att de förskolor som höll en god kvalitet visar att det är möjligt att skapa förutsättningar för en undervisning av god kvalitet trots stora utmaningar. Det framgår bl.a. också i rapporten att en övervägande majoritet av de granskade förskolorna hade många barn med annat modersmål än svenska och att en utmaning är tillgång till personal med kunskaper i såväl svenska som barnens modersmål. Flera huvudmän saknar ett strategiskt rekryteringsarbete, vilket försvårar kompetensförsörjningen. En tredjedel av huvudmännen följde inte heller upp verksamheten på ett sådant sätt att enskilda förskolors specifika utmaningar blir tydliga. De kan därför inte sätta in åtgärder som motsvarar förskolornas behov.

Utskottets ställningstagande

Övergripande förutsättningar

Utskottet vill inledningsvis understryka att det är väsentligt att verksamheten i förskolan håller hög kvalitet. Förskolan ska vara trygg och lärorik för alla barn. Vidare vill utskottet framhålla vikten av att förskolan ger barn goda och likvärdiga förutsättningar inför övergången till skolan.

När det gäller yrkandena om att tillsätta en förskolekommission och en bred utredning för att göra en grundläggande genomgång av förutsättningarna i förskolan vill utskottet hänvisa till det tillkännagivande till regeringen som riksdagen beslutade om den 25 februari 2021, om att tillsätta en bred utredning med liknande uppdrag som efterfrågas, bl.a. om förskolans förutsättningar för att erbjuda en likvärdig utbildning. Tillkännagivandet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill också hänvisa till att delar av betänkandet Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67) vars förslag syftar till att öka deltagandet i förskolan, fortfarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterar även att Riksrevisionen har påbörjat en granskning om likvärdigheten i förskolan. Utskottet avvaktar beredningen och det pågående arbetet. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:2482 (C) yrkande 5 och 2023/24:2687 (S) yrkande 10.

Kvalitet i förskolan

När det gäller yrkandet om att det behövs ett förskolelyft för att höja kompetensen i förskolan och skapa trygga anställningar vill utskottet hänvisa

till att statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan bl.a. kan användas till kompetensutveckling för personal och för att bibehålla eller anställa mer personal i förskolan. Utskottet vill också hänvisa till att Skolverket erbjuder omfattande kompetensutveckling för personalen i förskolan. Skolverket ska bl.a. erbjuda fortbildningsinsatser för förskollärare i förskolan för att dessa ska stärka sin kompetens inom sitt undervisningsuppdrag. Skolverket ska också tillhandahålla insatser som syftar till att förbättra kunskapen i det svenska språket bland anställda inom välfärden. Utskottet ser inte skäl att föregripa det arbete som pågår och avstyrker därmed motion 2023/24:2687 (S) yrkande 39.

När det gäller yrkandet om att överväga att utreda genuspedagogiken i förskolan vill utskottet hänvisa till bl.a. den reviderade läroplanen för förskolan, som trädde i kraft den 1 juli 2019, där skrivningarna om jämställdhet blivit tydligare. I läroplanen finns det riktlinjer om jämställdhetsarbetet för både förskollärare och arbetslaget samtidigt som rektorn har ett särskilt ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och att jämställdhet integreras i det arbetet. Utskottet ser inte skäl att föreslå att tillsätta en sådan utredning som efterfrågas och avstyrker därmed motion 2023/24:366 (SD) yrkande 2.

När det gäller yrkandet om åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är ändamålsenliga samt att det inte är för många barn per kvadratmeter vill utskottet hänvisa till gällande bestämmelser. I bl.a. skollagen finns bestämmelser som anger att det ska finnas ändamålsenliga lokaler och att utrustning ska vara utformad så att syftet med verksamheten kan uppfyllas. Vidare ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen i förskolan även erbjuds en bra miljö i övrigt. Sammantaget verkar bestämmelserna för syftet att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god inne- och utemiljö i förskolan. Därmed avstyrker utskottet motion 2023/24:435 (V) yrkande 2.

Barngruppernas storlek i förskolan

När det gäller yrkanden om barngruppernas storlek i förskolan vill utskottet hänvisa till gällande regelverk. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Utskottet vill också hänvisa till det riktmärke som Skolverket införde 2016 för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/01495/S). Riktmärket ska enligt Skolverket tolkas som något att förhålla sig till och inte något statistiskt. Det kan alltså vara både färre och fler barn i en barngrupp än vad riktmärket anger, beroende på hur väl ett antal faktorer (personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö) fungerar tillsammans.

Utskottet vill också lyfta fram att statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan bl.a. kan användas för att sträva efter att barngrupperna har en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärke. Statsbidraget får även användas till att bibehålla eller rekrytera personal i förskolan samt till

kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i förskolan. Genom en ändring i förordningen av statsbidraget (SFS 2023:87) får medel som är avsatta för statsbidraget användas utifrån huvudmännens behov och förutsättningar. Utskottet ser positivt på att huvudmän på så sätt ges bättre förutsättningar att ta hänsyn till flera av de faktorer som Skolverket bedömer har betydelse för en lämplig storlek på en barngrupp.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2023/24:435 (V) yrkande 1, 2023/24:2366 (S) yrkande 1 och 2023/24:2451 (MP) yrkande 29.

Deltagande i förskola m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rätt till förskola m.m. och om omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

Jämför reservation 8 (S), 9 (SD), 10 (C), 11 (S, V, MP).

Motionerna

Rätt till förskola m.m.

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 37 vill motionärerna på sikt införa allmän förskola från två års ålder med ett automatiskt erbjudande om förskoleplats från kommunen. Syftet är att fler ska få möjlighet att ta del av förskolan, enligt motionärerna.

I motion 2023/24:816 av Jonathan Svensson (S) vill motionären på sikt att de lagstadgade timmarna i förskolan ska erbjudas fr.o.m. två års ålder.

Enligt motion 2023/24:1966 av Fredrik Lundh Sammeli och Teresa Carvalho (båda S) bör alla barns rätt till förskola övervägas, oavsett om deras vårdnadshavare är förvärvsarbetare, arbetslösa eller föräldralediga.

I kommittémotion 2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 15 framhåller motionärerna att regeringen borde överväga att utreda minskat antal lagfästa timmar på förskolan för barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga. Motionärerna anser att det är nödvändigt för att säkra omsorgen, tryggheten och stimulansen för de barn vars föräldrar arbetar eller studerar.

I motion 2023/24:2096 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) anser motionärerna att huvudmän inte ska tillåtas ta ut en avgift för förskolan under den tid som den ordinarie förskolan är stängd och barnet är hemma från verksamheten.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 anför motionärerna att regeringen bör utreda möjligheten att införa allmän förskola från två års ålder. Det är viktigt såväl ur jämställdhetssynpunkt som för integrationen, enligt motionärerna.

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 38 anför motionärerna att barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver.

I motion 2023/24:2512 av Magnus Manhammar (S) anser motionären att det borde införas en skyldighet för alla kommuner att erbjuda barnomsorg på kvällar, nätter och helger.

Enligt kommittémotion 2023/24:435 av Daniel Riazat (V) yrkande 4 bör regeringen utreda möjligheten att lagstifta om förskoleverksamhet på obekvämt arbetstid för att skapa bättre förutsättningar för alla föräldrar att kombinera sitt föräldraskap med arbete.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 42 anføres att det krävs en bra barnomsorg för en jämställd arbetsmarknad. I dag ser tillgången till barnomsorg på obekvämt arbetstid olika ut mellan landets kommuner. Motionärerna vill att barnomsorgen ska vara tillgänglig även på kvällar, helger och nätter. Ett likalydande yrkande framförs i kommittémotion 2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 44.

Bakgrund och gällande rätt

Rätten till förskola

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har påbörjat någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska enligt 8 kap. 3 § skollagen erbjudas förskola enligt vad som anges i 4–7 §§. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter eller veckoslut eller i samband med större helger. Enligt 8 kap. 4 § ska barn fr.o.m. höstterminen det år då barnet fyller tre år erbjudas förskola – s.k. allmän förskola som är avgiftsfri – under minst 525 timmar om året, om inte annat följer av 5–7 §§. I 8 kap. 5 § föreskrivs att barn från ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Vidare framgår det av 8 kap. 6 § att barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn fr.o.m. ett års ålder ska erbjudas förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Enligt 8 kap. 7 § ska barn även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

Åtgärder för att öka deltagandet i förskolan

Från den 1 juli 2023 gäller nya bestämmelser som syftar till att fler barn ska gå i förskolan och få möjlighet till en bättre språkutveckling i svenska (prop. 2021/22:132, bet. 2021/22:UbU24, rskr. 2021/22:363). Bestämmelserna innebär bl.a. att hemkommunen inför hösten det år då ett barn fyller tre år ska ta kontakt med barnets vårdnadshavare, om barnet inte redan har en

förskoleplats. Vårdnadshavarna ska få information om förskolans syfte och om barnets rätt till förskola. Om barnet inte börjar i förskolan ska ny kontakt tas inför varje höst och varje vår. Sista kontakten ska tas inför våren det år då barnet fyller sex år (8 kap. 12 a § skollagen).

En annan ändring är att hemkommunen ska erbjuda och reservera förskoleplats till vissa grupper av barn, även om deras vårdnadshavare inte har anmält önskemål om förskola. Erbjudandet om plats gäller barn som är födda utomlands och har vistats i Sverige sedan högst fem år eller om barnets vårdnadshavare är födda utomlands men nu är bosatta i Sverige och har vistats här sedan högst fem år. Kommunen ska också sträva efter att erbjuda även andra barn som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska en plats i en förskola, även om deras vårdnadshavare inte har anmält önskemål om det (8 kap. 14 a §).

Skolverket har tagit fram stödmaterial till kommunerna för deras arbete med att planera, organisera och genomföra det uppsökande arbetet (Skolverkets webbplats).

Avgift för plats i förskola

Av 8 kap. 16 § skollagen framgår att en kommun får ta ut avgift för plats i förskola som den anordnar. Avgifterna ska vara skäliga. Även en huvudman för en fristående förskola får ta ut en avgift för att ta emot ett barn i förskolan. Avgiften som den fristående huvudmannen tar ut får inte vara oskäligt hög. Avgiften får bara avse den del av verksamheten som överstiger 525 timmar om året fr.o.m. höstterminen det år då barnet fyller tre år. Det gäller alla barn som är inskrivna i förskolan (8 kap. 16 och 20 §§ skollagen). 525 timmar motsvarar ungefär 3 timmar om dagen under skolans terminer.

Den s.k. maxtaxan innebär att det finns ett tak för hur hög avgiften får bli, enligt förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet. Maxtaxan är frivillig för kommunerna och enligt uppgift från Skolverket använder sig alla kommuner av maxtaxan i dag (uppgiften uppdaterades senast den 8 januari 2024). Ett statsbidrag betalas automatiskt ut till kommuner som tillämpar maxtaxa. Hur mycket hushållet maximalt ska betala baseras på en procentsats av hushållets samlade inkomst upp till ett inkomsttak. Ju mer hushållet tjänar, desto högre kan avgiften därmed bli, men bara upp till en viss inkomst. Skolverket beräknar hur stort inkomsttaket och högsta avgiften är för varje år och informerar kommunerna om det.

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I 25 kap. 5 § skollagen föreskrivs att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Det finns emellertid ingen skyldighet för kommunerna att erbjuda omsorg på obekvämtid.

Av förarbetena till skollagen framgår det att kommunen bör göra en individuell bedömning utifrån de lokala förutsättningarna för varje ansökan om plats. I bedömningen bör även föräldrarnas reella möjligheter att ordna omsorg för sina barn själva ingå (prop. 2009/10:165 s. 532).

Kommunerna kan sedan hösten 2013 ansöka om statsbidrag enligt förordningen (2012:994) om statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Syftet med statsbidraget är enligt 1 § att stimulera kommunerna att i ökad utsträckning erbjuda omsorg under kvällar, nätter och helger.

Hösten 2022 var drygt 5 300 barn i åldern ett till tolv år inskrivna i omsorg under obekvämt arbetstid, dvs. vardagar mellan kl. 19 och 6 och på helger. Det motsvarar ca 0,5 procent av alla barn i åldersgruppen som var inskrivna i fritidshem, förskola eller pedagogisk omsorg. Under den senaste tioårsperioden har antalet inskrivna i omsorg under obekvämt arbetstid varierat mellan ca 3 800 och 5 800 barn. Andelen inskrivna, av alla barn som var inskrivna i fritidshem, förskola eller pedagogisk omsorg, har i stort varit densamma under perioden, ca 0,4–0,6 procent. Hösten 2022 erbjöd 170 kommuner sådan omsorg, vilket är 19 färre än 2021 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 46).

Interpellation om omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I en interpellation tillfrågades skolministern vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att fler kommuner ska erbjuda barnomsorg på obekväma arbetstider och om regeringen avser att påbörja arbetet för att se över skollagen så att vikten av barnomsorg på obekväma arbetstider betonas ännu mer (ip. 2023/24:65).

Vid interpellationsdebatten framförde skolministern att det framgår tydligt av 25 kap. 5 § skollagen att kommuner ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under den tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds i den omfattning som behövs, med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Vidare framförde skolministern att bestämmelserna i skollagen är uppfordrande och inte något som kommunerna kan bortse från. Skolministern uppfattade att gällande bestämmelser är tydliga och framhöll också att det är möjligt för kommuner att få statsbidrag för att anordna omsorg under den tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

Utskottets ställningstagande

Rätt till förskola m.m.

I fråga om yrkanden om fler barn i förskolan m.m. vill utskottet hänvisa till de nya bestämmelser som riksdagen beslutat om och som gäller från den 1 juli 2023 som syftar till att fler barn ska gå i förskolan (prop. 2021/22:132, bet. 2021/22:UbU24, rskr. 2021/22:363). Bestämmelserna innebär bl.a. att alla

kommuner inför hösten det år då ett barn fyller tre år ska ta kontakt med barnets vårdnadshavare, om barnet inte redan har en förskoleplats, och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Alla kommuner behöver också erbjuda och reservera en förskoleplats till vissa grupper av barn även om barnets vårdnadshavare inte har ansökt om förskoleplats. Som utskottet anförde vid förra riksmötet anser utskottet att reformen är av stor betydelse och kommer att följa utvecklingen (bet. 2022/23:UbU:4 s. 25).

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:366 (SD) yrkande 15, 2023/24:816 (S), 2023/24:1966 (S), 2023/24:2482 (C) yrkande 1 och 2023/24:2687 (S) yrkande 37.

När det gäller frågan om avgift för plats i förskola under tid som ordinarie förskola är stängd och barnet är hemma från förskolan anser utskottet att gällande bestämmelser är väl avvägda och avstyrker därför motion 2023/24:2096 (SD).

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

När det gäller yrkandena om att barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver vill utskottet anföra följande. Utskottet delar uppfattningen att detta är en viktig fråga och vill framhålla att det i ett modernt samhälle bör finnas tillgänglig barnomsorg av god kvalitet på de tider när föräldrarna faktiskt arbetar. Av 25 kap. 5 § skollagen framgår att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Utskottet anser att dessa bestämmelser är tydliga och väl avvägda. Utskottet vill också hänvisa till att statsbidrag lämnas för att stimulera kommunerna att i ökad utsträckning erbjuda omsorg under kvällar, nätter och helger.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2023/24:435 (V) yrkande 4, 2023/24:2451 (MP) yrkande 42, 2023/24:2512 (S), 2023/24:2664 (MP) yrkande 44 och 2023/24:2687 (S) yrkande 38.

Pedagogisk omsorg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om pedagogisk omsorg.
Jämför reservation 12 (C).

Motionerna

Enligt partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3 behöver kraven på pedagogisk omsorg skärpas för att säkerställa att verksamheten sker i småskalighet. Det är inte en verksamhet som liknar

förskolans struktur med större barngrupper med fler personal i varje barngrupp, enligt motionärerna.

I motion 2023/24:2413 av Mauricio Rojas m.fl. (L) yrkande 20 anför motionären att plats i pedagogisk omsorg inte ska tillåtas om en förskola ligger tillräckligt nära barnets hem.

Bakgrund och gällande rätt

Pedagogisk omsorg

Kommunen ska sträva efter att i stället för förskola eller fritidshem erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det. Kommunen ska ta skälig hänsyn till vårdnadshavarnas önskemål om verksamhetsform (25 kap. 2 § första stycket skollagen).

Den pedagogiska omsorgen ska bedrivas i ändamålsenliga lokaler i grupper med en lämplig sammansättning och storlek. Det ska finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god verksamhet kan tillgodoses (25 kap. 7 § första stycket).

Den 1 januari 2023 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär tydligare och utökade krav på den pedagogiska omsorgen (prop. 2021/22:78, bet. 2021/22:UbU21, rskr. 2021/22:370). Syftet med de nya bestämmelserna är att stärka kvaliteten och likvärdigheten i den pedagogiska omsorgen. Verksamheten ska, enligt 25 kap. 2 § andra stycket skollagen, förbereda barnen för utbildning inom skolväsendet och ska i samarbete med hemmen främja barns allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare. Huvudmannen för den pedagogiska omsorgen är skyldig att se till att ett barn som har behov av det ges särskilt stöd i sin utveckling.

Vidare ska personalen ges möjlighet till kompetensutveckling (25 kap. 7 §). Varje huvudman ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utveckla och utvärdera verksamheten (25 kap. 8 §). En kommun ska också efter ansökan pröva om en enskild ska godkännas som huvudman för en pedagogisk omsorg som ska bedrivas i kommunen (25 kap. 10 §).

I takt med att en allt större andel barn går i förskolan har andelen barn i pedagogisk omsorg minskat. Andelen av alla barn i åldern ett till fem år som var inskrivna i pedagogisk omsorg var 1,0 procent under 2022. Andelen har stadigt minskat under flera år. Fem år tidigare uppgick andelen till 1,8 procent. Antalet barn i åldern ett till tolv år som hösten 2022 var inskrivna i pedagogisk omsorg var 6 810, att jämföra med 11 585 hösten 2017 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 s. 46).

Bidrag till enskilda huvudmän för pedagogisk omsorg som erbjuds istället för förskola eller fritidshem

I 25 kap. 10 § skollagen finns bestämmelser om vilka krav en kommun ska ställa på en enskild som huvudman för pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2023

(prop. 2021/22:78, bet. 2021/22:UbU21, rskr. 2021/22:370). Den kommun där verksamheten ska bedrivas ska efter ansökan lämna ett godkännande om

1. den enskilde har insikt i och förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten
2. den enskilde i övrigt bedöms lämplig
3. verksamheten inte innebär påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet
4. verksamheten är öppen för alla barn som en kommun ska sträva efter att erbjuda motsvarande verksamhet, med undantag för barn som hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för enligt 13 § andra stycket
5. avgifterna inte är oskäligt höga.

Godkännandet att vara huvudman ska avse verksamhet på ett visst verksamhetsställe som bedöms lämpligt.

Efter att en enskild har godkänts som huvudman för en pedagogisk omsorg har kommunen tillsyn över att kraven fortlöpande är uppfyllda och får återkalla godkännandet utan föregående föreläggande om kraven inte längre är uppfyllda (26 kap. 4 och 14 §§).

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkandet om att kraven på pedagogisk omsorg behöver skärpas vill utskottet framföra följande. Den 1 januari 2023 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär tydligare och utökade krav på den pedagogiska omsorgen (prop. 2021/22:78, bet. 2021/22:UbU21, rskr. 2021/22:370). Det infördes bl.a. ett antal krav som en kommun ska ställa på en enskild som ansöker om att bli huvudman för en pedagogisk omsorg, bl.a. att den enskilde har insikt i och förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt bedöms som lämplig. Vidare ska godkännandet att vara huvudman avse verksamhet på ett visst verksamhetsställe som bedöms lämpligt. Kommunen utövar tillsyn över att kraven fortlöpande är uppfyllda och har möjlighet att återkalla godkännandet om kraven inte längre är uppfyllda. Utskottet anser att bestämmelserna är väl avvägda. Därmed avstyrks motion 2023/24:2482 (C) yrkande 3.

Inte heller ser utskottet skäl till att ändra bestämmelserna om erbjudande om plats i pedagogisk omsorg. Därmed avstyrks 2023/24:2413 (L) yrkande 20.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (SD) och 2 (C).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2022/23 gjordes detta i betänkande 2022/23:UbU4. Riksdagen har avslagit motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Övergripande förutsättningar, punkt 1 (S, V)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Rose-Marie Carlsson (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10 och
avslår motion
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

De senaste åren har förskolan påverkats av en rad saker. Barnkonventionen har blivit svensk lag och pandemin visade på ökade risker när det gäller både personalens hälsa och barnens lärande. Fler barn deltar i förskolan och vistelsetiderna blir längre samtidigt som förskolans språkutvecklande uppdrag när det gäller både svenska och andra modersmål har blivit mer komplext. Dessutom drivs allt fler förskolor i bolagsform. Sammantaget gör detta att vi ser ett stort behov av en förskolekommission. En sådan kommission borde få i uppdrag att göra en nulägesanalys samt att ta fram förslag i syfte att öka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan i framtiden. Förskolekommissionen borde bestå av representanter från profession och forskning. Fackliga organisationer som Kommunal och Sveriges Lärare är exempel på parter som är särskilt viktiga för att involvera personalen i förskolan. En politisk referensgrupp bör knytas till förskolekommissionen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Övergripande förutsättningar, punkt 1 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 5 och
avslår motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Förskolan lägger grunden för skolgången och är en viktig del i utbildningsväsendet i dag. En av utmaningarna för att säkra den pedagogiska verksamheten är barngruppernas storlek. Det är tydligt att antalet medarbetare i barngruppen samt barngruppens storlek påverkar kvaliteten i förskolan. Likaså är ledarskapet och rektorns roll avgörande för förskolans kvalitet.

Vi vill att regeringen tillsätter en utredning om förskolan, med uppdrag att göra en grundläggande genomgång av faktiska förutsättningar för en hållbar och likvärdig förskola, utifrån skollag och läroplan. Utredningen behöver titta på bl.a. barngruppers storlek, personaltäthet, resurstilldelning, barn i behov av särskilt stöd samt förutsättningar för flerspråkiga barns lärande.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

3. Kvalitet i förskolan, punkt 2 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S),
Rose-Marie Carlsson (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 39 och
avslår motionerna
2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2 och
2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

I Sverige ska barn ges goda förutsättningar att lyckas i skolan, men ändå ser vi att barn ges ojämlika villkor redan från skolstart. Bristande kunskaper i svenska språket försvårar inläringen och förståelsen även i andra ämnen.

Förskolan är avgörande för att de barn som inte talar svenska hemma ska ha goda möjligheter att lära sig språket. Grundläggande är att personalen själv behärskar svenska språket väl. Den personal som behöver det ska få utbildning för att klara språkraven.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Kvalitet i förskolan, punkt 2 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motionerna

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 39.

Ställningstagande

Vi ser med oro hur den psykiska ohälsan bland barn och unga ökar allt mer. Diagnostiseringen av könsdysfori har ökat med mer än 2 300 procent under den senaste tioårsperioden i Sverige. Det är mycket oroande att olika typer av tvångsmetoder, som t.ex. ”motstyrning”, används flitigt inom området genuspedagogik. Man anser att barnet redan lever under det tvång som könsrollerna skapat och därför har man rätt att tvinga barnet att leka på ett annat sätt, med andra leksaker, eller ha andra kläder på sig. Man kan fråga sig om den vuxne, som befinner sig i en överordnad maktposition, menligt skapar en könsförvirring hos det barn som blir utsatt för åtgärden. Regeringen bör därför överväga att utreda hur genuspedagogiken bedrivs i förskolan och om det finns kopplingar till den ökade psykiska ohälsan hos barn.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

5. Kvalitet i förskolan, punkt 2 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 39.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att barngrupperna inte är större än vad lokalerna är dimensionerade för samt att lokalerna på olika sätt är anpassade för den verksamhet som bedrivs där. Det måste finnas gott om yta för barn att kunna leka. Ett flertal kommuner arbetar i dag med ett funktionsprogram för förskolan – ett styrdokument som beskriver vad som avses med ändamålsenliga lokaler och utemiljö. Det används som underlag vid planeringen och utformningen av förskolans verksamhet och i samband med att en ny förskola ska byggas eller när en gammal renoveras eller byggs om. I programmet kan allt från riktlinjer för antal barn per kvadratmeter till detaljer kring materialval, ventilation, färgsättning, höjd på möbler osv. ingå. Jag ser positivt på detta men anser att regeringen behöver ta ett större ansvar för att garantera att all barnomsorg i landet bedrivs i ändamålsenliga lokaler.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Barngruppernas storlek i förskolan, punkt 3 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2023/24:2366 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 1 och

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 29.

Ställningstagande

Många anställda inom förskolan mår inte bra och många vittnar om sin pressade situation. Stora barngrupper och för få kollegor leder till en stressad arbetsmiljö. Storleken på barngrupper påverkar både barn och personal. Skolverket har riktlinjer för barngruppsstorlek, dessa är 6–12 barn per grupp i åldern ett till tre år samt 9–15 barn per grupp i åldern fyra till fem år. Skolverkets riktlinjer bygger på samlad internationell och nationell forskning och visar på flera fördelar med mindre barngrupper, bl.a. att det leder till bättre miljö med lägre ljudnivå och att det gynnar barns lärande. Jag anser att dessa riktlinjer är bra, men eftersom det inte finns någon reglering för hur stora barngrupperna får vara, överskrids på många håll Skolverkets riktlinjer och utvecklingen går i fel riktning. I Norge såg man samma utveckling och valde 2018 att lagstifta om barngruppernas storlek. Där har lagen haft effekt och personaltätheten har ökat. För att komma till rätta med bemanningen i

förskolan och för att ge alla barn en bra start i livet bör Sverige följa Norges exempel.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Barngruppernas storlek i förskolan, punkt 3 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 29 och avslår motionerna

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 och

2023/24:2366 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Förskolan lägger grunden för det lärande som fortsätter resten av livet. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande. Barnen ska få möjlighet att lära och utvecklas genom att leka, skapa och utforska – på egen hand, i grupp och tillsammans med vuxna i en samvaro som ger barnen omsorg och trygghet. Det är en viktig uppgift för förskolan.

Förskolan i Sverige behöver mindre barngrupper och mer personal. Alla barn behöver bli sedda i förskolan, varje dag. Vi behöver fler vuxna i förskolan för att detta ska bli möjligt. Det är viktigt att arbetet för att nå Skolverkets rekommendationer vad gäller gruppstorlekar i förskolan fortsätter.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Rätt till förskola m.m., punkt 4 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 37 och avslår motionerna

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 15,
2023/24:816 av Jonathan Svensson (S),
2023/24:1966 av Fredrik Lundh Sammeli och Teresa Carvalho (båda S),
2023/24:2096 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) och
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Barnens behov av förskola blir inte mindre för att föräldrarna råkar vara arbetslösa eller föräldralediga. För att fler ska få möjlighet att ta del av förskolan vill vi införa allmän förskola från två års ålder med ett automatiskt erbjudande om förskoleplats från kommunen, med möjlighet att tacka nej. Det innebär att fler barn får tillgång till avgiftsfri förskola och att bättre förutsättningar ges för att fler barn ska kunna börja förskolan tidigare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Rätt till förskola m.m., punkt 4 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 15 och avslår motionerna

2023/24:816 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:1966 av Fredrik Lundh Sammeli och Teresa Carvalho (båda S),

2023/24:2096 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 37.

Ställningstagande

Situationen på våra förskolor runt om i landet är alarmerande med växande barngrupper och svårigheter att rekrytera utbildad personal. Detta har resulterat i att vi misslyckas med att ge våra barn den bästa tänkbara omsorgen, tryggheten och stimulansen för deras utveckling och lärande. Det är vår grundläggande uppfattning att förskolan främst ska vara till för de barn vars föräldrar arbetar eller studerar.

Sveriges kommuner står inför stora utmaningar och svårigheter att på sikt kunna säkra och trygga de grundläggande delarna i vår välfärdsstat. Vi behöver därför modifiera och revidera de delar i skollagens 8 kap. 6 § som

stipulerar att kommunerna ska erbjuda barnomsorg minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan till de barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga. Vi ser det som nödvändigt att sänka detta krav på våra kommuner till 2 timmar per dag eller 10 timmar i veckan för att säkra omsorgen, tryggheten och stimulansen för de barn som är i behov av en förskoleplacering.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Rätt till förskola m.m., punkt 4 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 och avslår motionerna

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 15,

2023/24:816 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:1966 av Fredrik Lundh Sammeli och Teresa Carvalho (båda S),

2023/24:2096 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 37.

Ställningstagande

För att utjämna livschanser och ge fler barn en bra start behöver vi en förskola av hög kvalitet. I dag varierar rätten till förskola beroende på om föräldrarna arbetar eller inte. Exempelvis har barn till sjukskrivna föräldrar eller föräldrar som lever på försörjningsstöd inte rätt till förskola lika många timmar som barn vars föräldrar arbetar. I dag gäller den allmänna förskolan från tre års ålder. Jag vill att den allmänna förskolan ska utvidgas, i den takt det går, till att också omfatta tvååringar. Att öppna dörren och erbjuda en plats tidigt är viktigt såväl ur jämställdhetssynpunkt som för integrationen. Det innebär att barn ska få rätt till 15 timmars avgiftsfri förskola i veckan, från höstterminen det år då de fyller två år.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, punkt 5 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Camilla Hansén (MP), Rose-Marie Carlsson (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 42,

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 44 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 38 och avslår motion

2023/24:2512 av Magnus Manhammar (S).

Ställningstagande

Många människor arbetar på obehövlig arbetstid, dvs. kvällar, helger och nätter. I dag har föräldrar ingen automatisk rätt till barnomsorg på dessa tider. Kommunerna är inte skyldiga att erbjuda barnomsorg på obehövligheter, vilket orsakar stora problem för de föräldrar som arbetar kvällar, nätter, helger eller mycket tidigt på morgonen. Det drabbar i synnerhet ensamstående föräldrar, varav många är kvinnor. Många av dem tvingas byta arbetstider eller förlita sig på att exempelvis släktingar och vänner kan hjälpa till med barnpassning, allt för att få vardagen att gå ihop. Så kan vi inte ha det.

För en jämställd arbetsmarknad krävs en bra och tillgänglig barnomsorg. Vi anser att det måste skapas bättre förutsättningar för alla föräldrar att kombinera sitt föräldraskap med arbete. Barn behöver också trygghet och kontinuitet. Det kan de få om det finns en permanent lösning. Vi vill att barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver det.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

12. Pedagogisk omsorg, punkt 6 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3 och
avslår motion

2023/24:2413 av Mauricio Rojas m.fl. (L) yrkande 20.

Ställningstagande

Pedagogisk omsorg är en omsorg som sker i småskalighet och i normalfallet i ett privat hem. Det är alltså inte en verksamhet som liknar förskolans struktur med större barngrupper med fler personal i varje barngrupp. Regelverket behöver ändras så att man inte ska kunna kringgå regelverket för förskola genom att kalla förskola för pedagogisk omsorg.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU4. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (C)

Anna Lasses (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU4. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att inte tillåta politiska trender eller genusstyrande verksamhet som den ser ut i dag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att utreda genuspedagogiken i förskolan samt om det finns kopplingar till den ökade psykiska ohälsan hos barn och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde verka för kravspecifikationer avseende förskolebarnens vistelsemiljö och förskolepersonalens arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att motverka tystnadskulturen inom förskolan och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga ett undantag från rätten till förskola vid extraordinära händelser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att utreda minskat antal lagfästa timmar på förskolan för barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga tillsättandet av en utredning med uppdrag att göra en grundläggande genomgång av önskvärda och faktiska förutsättningar för svensk förskola och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i syfte att förbättra förutsättningarna för den pedagogiska omsorgen borde överväga nationella riktlinjer för densamma och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på reglering avseende barngruppers storlek i förhållande till antal pedagoger och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att antalet barn per kvadratmeter inte är för högt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att lagstifta om förskoleverksamhet på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:816 av Jonathan Svensson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att på sikt erbjuda de lagstadgade timmarna i förskolan fr.o.m. två års ålder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:949 av Teresa Carvalho och Johanna Haraldsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra en översyn av hur en tydligare reglering av kommunernas ansvar för att tillhandahålla barnomsorg på obekvämt arbetstid skulle kunna se ut och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1148 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om obligatoriet för kommuner att erbjuda förskola till barn vilkas föräldrar är föräldralediga med barnens yngre syskon bör tas bort eller inte och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1198 av Jim Svensk Larm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av kommunernas ansvar för barnomsorg på obekvämt arbetstid samt hur de ekonomiska kostnaderna fördelas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1849 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1966 av Fredrik Lundh Sammeli och Teresa Carvalho (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga alla barns rätt till förskola oavsett deras föräldrars situation och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2024 av Jim Svensk Larm och Sanna Backeskog (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna att uppnå en förskola av hög kvalitet med lagom stora barngrupper och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2046 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda förutsättningarna för att införa skyddad yrkestitel för barnskötare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2096 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att göra förändringar i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2115 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2366 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att införa nationella bemanningsriktlinjer inom förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2413 av Mauricio Rojas m.fl. (L):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att daghem inte ska tillåtas om en förskola ligger tillräckligt nära barnets hem och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2427 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka valfriheten för småbarnsföräldrar genom att utreda om barnomsorgsavgiften också ska gälla för vård av egna barn alternativt förlänga föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskade barngrupper i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa tillgänglig barnomsorg även på kvällar, helger och nätter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till införande av allmän förskola från två års ålder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven på pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en bred utredning av förskolans förutsättningar bör tillsättas för en hållbar och likvärdig förskola i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla konceptet med integrationsförskola och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2512 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en skyldighet att erbjuda barnomsorg på kvällar, nätter och helger och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa tillgänglig barnomsorg även på kvällar, helger och nätter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en förskolekommission ska tillsättas och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på sikt införa allmän förskola från två års ålder och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av att genomföra ett förskolelyft under mandatperioden motsvarande Äldreomsorgslyftet för att skapa trygga anställningar och höja kompetensen i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:366	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1, 10, 13, 14, 17 och 18
2023/24:949	Teresa Carvalho och Johanna Haraldsson (båda S)	
2023/24:1148	Staffan Eklöf (SD)	
2023/24:1198	Jim Svensk Larm (S)	
2023/24:1849	Johan Andersson m.fl. (S)	
2023/24:2024	Jim Svensk Larm och Sanna Backeskog (båda S)	
2023/24:2046	Johan Andersson m.fl. (S)	
2023/24:2115	Saila Quicklund (M)	
2023/24:2427	Mikael Oscarsson (KD)	
2023/24:2489	Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)	2